

Acht Bossche kunstenaars

De schildersfamilie Slager

Ed Hoffman

Sinds 1874 gaf Pieter Marinus Slager (1841-1912) les aan de 'Koninklijke School voor Nuttige en Beeldende Kunsten' in 's-Hertogenbosch. Hoewel hij een bekwaam portretschilder was, had hij het als arme, niet-Brabantse, protestant in de door roomsen en deftige liberalen beheerste provinciestad hard te verduren. Met zijn grote gezin van tien kinderen was het permanent sappelen geblazen. Niet bepaald een uitgangspunt om de vleugels als kunstenaar uit te slaan. Dat was jammer, want bij het lezen en bekijken van het onlangs onder auspiciën van het Bossche Prentenmuseum verschenen kloeke boek 'Acht Bossche kunstenaars en een museum', krijg je de indruk dat deze oudste van de Slagers de meest getalenteerde was, en dat het daarna langzaam bergaf is gegaan tot en met de laatste telg van de schilderende familie, Tom (1918-1994).

De oudste zoon van Pieter Marinus, Piet (1871-1938), werkte ook als leraar aan de Koninklijke School, was daar niet echt gelukkig, maar slaagde er evenmin in zich uit de engte van de provinciestad te bevrijden. 'Jungske, bomen zijn bruin!', voegde hij een leerling toe die ze groen had geschilderd. Piet

Hoewel op de eerste plaats portrettiist, heeft Pieter Marinus Slager ook een van de fraaiste landschappen geschilderd: 'Het bos bij Kasteel Maurick'. Olieverf op doek, museum Slager (bruikleen gemeente 's-Hertogenbosch). (Illustratie uit het boek)

Frans Slager, 'Kerk van Rosmalen', aquarel, 1918 (particulier bezit). (Illustratie uit het boek)

toonde daarmee aan hoe ver hij, geestelijk en artistiek, van de zich tumultueus alsmaar vernieuwende internationale, maar ook nationale, kunstwereld leefde. De schrijfster van dit mooi uitgegeven boek, Nel van der Heijden Rogier, wijst er terecht en wat verbaasd op, dat eigenlijk het hele wereldgebeuren aan de Slagers voorbij is gegaan. Expressionisme, kubisme, surrealisme en abstracte kunst, maar ook sociale mistoestanden, wereldoorlogen en de crisis van 1929, de Slagers werkten rustig door aan een eindeloze reeks van landschappen en bloemstillevens. Meestal geen slechte, maar ook geen uitmuntende doeken. Overigens heeft Piet nog wel goede portretten en echt mooie stadsgezichten van Den Bosch geschilderd.

Zijn jongere broer Frans (1876-1953) is vooral bekend geworden met zijn vele Sint-Jannen. Toch wist juist hij door met een rijke Belgische burgemeestersdochter te trouwen aan de stad te ontsnappen. Hij specialiseerde zich in de Kempen als landschaps-

schilder. Veel van zijn werk is echter routineus te noemen. Van de twee zussen van Piet en Frans, Jeannette en Corry, en ook van hun twee echtgenotes, Suzanna Velsen en Maria van Gilse, valt alleen te zeggen, dat het brave schilderessen waren.

Nee, de verdienste van dit boek ligt vooral in de knappe manier waarop de schrijfster het vaak armetierige culturele klimaat en het stuntelige kunstonderwijs in onze stad in de laatste anderhalve eeuw heeft onderzocht en boeiend weet te beschrijven. De vele voorbeelden van typerende plaatselijke petite histoire zorgen er voor dat je geamuseerd blijft genieten.

Zo steunde de Bossche afdeling van de *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* de jonge Piet met een tweedehands fiets (die hij zelf moest onderhouden) om op het platteland te kunnen gaan tekenen. Dezelfde Piet schreef aan zijn vrouw, toen hij in 1913 in Boxtel een portret moest schilderen van de rector van de Karmelietessen: 'dat zijn vrouwelijk uitzienende wezens die achter tralies leven met 'n voile voor haar gezicht. Ik mag die lui niet zien. Ik heb er niets geen spijt van, want ik zie jouw veel liever'. De vaderlandse kunstpaus Huib Luns, die korte tijd directeur van de Koninklijke School is geweest, stelde in 1925: 'In een stad als Den Bosch is geen plaats voor beminnelijke warhoofden die met vreemde mijmeringen en zonderlinge speculatieve verfproeven den beschouwer te lijf gaan. Maar er is plaats voor ferme schilders die een reëel vak uitoefenen...'. en hij zette daarmee de hele moderne schilderkunst in de hoek en de Slagers op het podium.

Voor Suze (1917-2003), de dochter van Piet, stond het buiten kijf dat ze daar thuis hoorden. In een roerend verhaal vertelt ze, hoe ze in oktober 1944, bij de gewelddadige bevrijding van onze stad, de werken van haar familieleden verbeterden op een bagagekarretje van het spoorwegstation in veiligheid wist te brengen. Hetzelfde fanatisme legde ze ook aan de dag bij het in 1976 verwezenlijken van haar droom: een eigen museum voor alle acht de Slagers. Met het beschrijven van het ontstaan en de geschiedenis van dit unieke familiemuseum besluit Nel van der Heijden Rogier haar fraaie boek: een met de lotgevallen, krantenartikelen, brieven, schetsen en schilderijen van de Slagers gekruid, smakelijk hoofdstuk uit onze stadsgeschiedenis.

Nel van der Heijden Rogier, *Acht Bossche kunstenaars en een museum* ('s-Hertogenbosch 2007).